

ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΕΣ ΑΞΙΕΣ.

Δημήτρης Μπάκας.

Προοίμιο.

Ζούμε σε μια Κοινωνία θρυμματισμένη. Το εγώ θεωρείται το κέντρο του Κόσμου.

Κυριαρχεί το ατομικό συμφέρον, που απορρέει, από την ανάγκη ύπαρξης και αναγνώρισης.

Ξεχνάμε ότι υπάρχουμε, επειδή υπάρχει ο διπλανός μας, που έχει τις ίδιες με εμάς απαιτήσεις.

Οι παραδοσιακοί δεσμοί μεταξύ των ανθρώπων έχουν αλλοιωθεί και οι δυνάμεις συνοχής έχουν χαλαρώσει. Ζούμε ουσιαστικά σε μια & quot; Μαζική & quot; κοινωνία- συνονθύλευμα!

Χωρίς, όμως, αρμονικά σύνολα ανθρώπων είναι αδύνατον να αντιμετωπιστούν τα τεράστια προβλήματα, που πάντοτε αναφύονται στη ζωή μας και η αντιμετώπισή τους ξεπερνά τις ατομικές μας δυνατότητες. Είμαστε υποχρεωμένοι να δημιουργήσουμε υγιείς σχέσεις με τους διπλανούς μας και αυτό επιτυγχάνεται μόνον με την αφομοίωση κοινών αξιών.

Εισαγωγή.

Η Κοινωνία της εποχής μας αναδίδει απέραντη πολυπλοκότητα. Επικρατεί πλήρης ατομοκρατία. Πιστεύουμε ότι είμαστε «ελεύθεροι», αλλά πρακτικά είμαστε δέσμοι των ανεξάντλητων επιλογών που μάς επιβάλλονται, χωρίς συνήθως να το αντιλαμβανόμαστε. Η μόνη βεβαιότητα είναι η αβεβαιότητα. Οι ειδικοί δεν μπορούν να συμφωνήσουν. Νιώθουμε απομονωμένοι, αν και ζούμε σε πολυάνθρωπες κοινότητες. Κυριαρχούν η ανασφάλεια και ο φόβος, ενώ η ευτυχία παραμένει όνειρο απατηλό.

Ο Άνθρωπος οντολογικά έχασε την έννοια ως το μοναδικό «δημιούργημα καθ' εικόνα και ομοίωση του Δημιουργού του». Τελικά λογίζεται είτε, ως αριθμός, είτε ως «πράγμα» εμπορίας και κέρδους! Και διερωτόμαστε μαζί με τον Πασκάλ: « Τι είδους χίμαιρα είναι ο άνθρωπος; Δόξα και κάθαρμα του σύμπαντος! Ποιος θα ξεκαθαρίσει αυτό το μπέρδεμα;»

Βασικές έννοιες

Η σχέση «πρόσωπο» με «πρόσωπο».

Το ύπατο αγαθό για τον άνθρωπο είναι ο συν-άνθρωπός του, επειδή του καλύπτει άπειρες ανάγκες και μάλιστα επιτακτικά απόλυτες. Παρέχει συνδρομή στο παραγόμενο έργο, φιλία, αγάπη, θαλπωρή, ασφάλεια κλπ. Ουσιαστικά χωρίς τον διπλανό μας δεν νοείται ζωή.

Οι ανθρώπινες σχέσεις είναι ισχυρότεροι δεσμοί-αξίες, που συγκρατούν την Κοινωνία ως όλον. Χωρίς τις κοινές αξίες ζωής δεν υπάρχει καμία πρόοδος και ελπίδα.

Η βασικός κρίκος συνοχής της Κοινωνίας μας είναι η σχέση «πρόσωπο» με «πρόσωπο».

Μόνον ένα ανθρώπινο ον μπορεί να θεωρηθεί πρόσωπο, που είναι ισότιμο(όχι ίσο), άσχετα από τις διαφορές μεταξύ μας. Σεβόμαστε το πρόσωπο του άλλου ανεξάρτητα ιεραρχίας και κοινωνικής θέσεως.

Το αρμονικό δέσιμο μιας σχέσης «πρόσωπο» με «πρόσωπο», κατά βάση, εξαρτάται από τρεις βασικούς παράγοντες αφομοίωσης των κοινών αξιών μας:

☐ Η αυθεντικότητα (η ειλικρίνεια και η γνησιότητα) του κάθε μέλους. Η προσωπικές «αλήθειες» συνήθως αποκλίνουν. Πρέπει, όμως, να υπάρξει

κατανόηση της θέσεως του άλλου. Κανένας δεν μπορεί να κατέχει, στη γενική περίπτωση, την απόλυτη αλήθεια.

☐ Η υπευθυνότητα, το βασικό στοιχείο ηθικά υπεύθυνης στάσεως έναντι ενός κοινού σκοπού, ως εγγύηση της επιτυχίας.

1 • Ανάγκη: (<αγκώνας, αγκαλιά) προκαλεί περίσφιξη, στενοχώρια, δυσφορία και άγχος.

- Επιθυμία: « θέτω στην καρδιά μου κάτι», που μου λείπει και το αισθάνομαι ως ανάγκη.

- Αξία:(& It;άγω) Μια νοητή σχέση (συνάφεια) υποκειμένου και αντικειμένου, που υποδηλώνει μια ισοδύναμη σπουδαιότητα και προκαλεί το ενδιαφέρον.

- Αγαθό: το αντικείμενο, που καλύπτει την ανάγκη μου και πραγματώνεται η αξία.

- Αρετές & It;αραρίσκειν& gt;: είναι ψυχικές δυνάμεις που αναδύονται από την αρμονική σύνθεση αξιών.

Συνιστούν τα βασικά στοιχεία δόμησης της ανθρώπινης προσωπικότητας.

☐ Η καλή πίστη (ευβουλία, η καλή διάθεση και η ευγένεια), απαραίτητο στοιχείο γόνιμου κλίματος για την ανάπτυξη σχέσης αρμονίας.

Αποτιμήσεις.

Η «αλήθεια» μας περνάει μέσα από την «αλήθεια» του άλλου και αυτή η κοινή επιθυμία για την αλήθεια επιζητά μετριοφροσύνη, υποχωρητικότητα και την καλή διάθεση.

Ο παραγλωσσικός κώδικας επικοινωνίας (έκφραση του προσώπου, στάση του σώματός μας κλπ.) μεταδίδει ένα μεγάλο όγκο πληροφοριών και αλλοιώνει συνήθως την αλήθεια.

Η αυθεντικότητα, υπευθυνότητα και καλή πίστη αντανακλούν, αντίστοιχα, τις τρεις θεμελιώδεις αξίες: Την αλήθεια, το αγαθό και το κάλλος. Όταν συντρέξουν, πάντα σε μια φάση γόνιμης κρισιμότητας, και συντεθούν με αρμονική αναλογία, τότε η ανθρώπινη ψυχή συγκινείται. «Ερωτεύεται», θα λέγαμε, τον υπέρτερο σκοπό και καθίσταται ευεπίφορη.

Φωτίζεται από την αληθινή ειλικρίνεια. Προσανατολίζεται στον αγαθό χαρακτήρα της υπευθυνότητας για επίτευξη του σκοπού. Ευφραίνεται από την ωραιότητα της καλής διάθεσης.

Πληρούνται οι βασικές προϋποθέσεις του σεβασμού της προσωπικότητας και της προσωπικής ελευθερίας των μελών, οπότε ξανοίγεται ο «ελεύθερος χώρος» προσωπικής ευθύνης και αφομοίωσης κοινών αξιών. Τότε η ηθική συνείδηση καθίσταται αξιογόνος και αναδύονται αξίες υψηλής λεπτότητας, όπως η εμπιστοσύνη, η αλληλεγγύη, η φιλότιτα και η αγάπη.

Ενίοτε, όμως, η σχέση είναι θνησιγενής. Αυτό συμβαίνει, όταν η λεκτική διατύπωση της προσωπικής «αλήθειας» και ειδικότερα ο παραγλωσσικός κώδικας έκφρασης προκαλεί την αίσθηση, ότι η ναρκισσιστική επιθυμία ή η επιθετικότητα τείνουν να επιβάλλουν το δικό τους νόμο. Αυτή είναι η καίρια αυτοκαταστροφική περίπτωση σε κάθε σχέση.

Ο απώτερος κοινός σκοπός διασώζεται, τότε μόνον, όταν η ηθική συνείδηση, αναδυόμενη, ως συναίσθημα ενοχής, λόγω υπευθυνότητας έναντι του στόχου, υπερνικήσει τον εγωισμό. Ήτοι, εάν εμφιλοχωρήσει άμεση μετάνοια, η οποία θα εκφρασθεί με παρρησία. Τούτο όμως απαιτεί μεγάλη δύναμη ψυχής. Απαιτεί την κορυφαία αρετή της ανάληψης της ευθύνης. Και όμως, υπάρχουν, και σήμερα, τέτοια παραδείγματα μεγαλοψυχίας και λεβεντιάς, που σώζουν τους κοινούς στόχους.

Όταν οι τρεις θεμελιώδεις αξίες (αλήθεια, ωραιότητα και αγαθότητα) , αντίστοιχα ως ειλικρίνεια, καλή διάθεση και υπευθυνότητα συντρέξουν και συντεθούν αρμονικά δημιουργούν τις υγιείς ανθρώπινες σχέσεις «πρόσωπο» με «πρόσωπο», που αντέχουν στο χρόνο και στις δοκιμασίες. Όλες οι σχέσεις, όμως, εύκολα μπορεί να αυτοκαταστραφούν.

Αυτή η αρμονική σύνθεση συνιστά τη λυδία λίθο για κάθε ανθρώπινη σχέση , παράλληλης ή ιεραρχικής δομής, σε κάθε τοπική και χρονική απόσταση. Στη οικογένεια, την κοινωνία και την Πατρίδα. Ακόμη και μεταξύ Λαών και Κρατών. Ο Πλανήτης μας έγινε ένα « χωριό»!!!

Επίλογος.

Ο άνθρωπος είναι από τη φύση του κοινωνικό όν. Η ύπαρξή του στη ζωή και η αυτοεπιβεβαίωσή του τού επιβάλλουν την συνύπαρξη με άλλα πρόσωπα.

Η απομόνωση μετατρέπει τον «πολίτη» σε «ιδιώτη», κατά τους προγόνους μας. Ο ιδιώτης στην αγγλική έγινε idiot, με την γνωστή προσβλητική έννοια (ηλίθιος).

Η σχέση «πρόσωπο με πρόσωπο» είναι η σπουδαιότερη σχέση, μετά τη μητρική –πατρική και οικογενειακή. Είναι ο βασικός κρίκος των ανθρώπινων σχέσεων.

Συνιστά κύρια κοινωνική αξία, γιατί πραγματώνει τον εξανθρωπισμό του Ανθρώπου με σκοπό τη δημιουργία καλύτερης ανθρώπινης Κοινωνίας.

Απαιτεί τεράστια ψυχική δύναμη γι' αυτό συνιστά βασική αρετή.

Κάθε σχέση είναι μια δέσμευση, που σημαίνει περιορισμός της ελευθερίας του ατόμου. Τούτο, όμως, γίνεται αποδεχτό από την ανθρώπινη συνείδηση, όταν προσδοκάται η ανάδυση πιο πολύτιμων αξιών, όπως η εμπιστοσύνη, ο σεβασμός, η φιλία και η αγάπη.

Τότε καθένας μας προσφέρει στον συνάνθρωπό του χώρο δράσης, κοντολογίς την ελευθερία του, ήτοι το ύπατο ανθρώπινο αγαθό.

Τότε δημιουργούνται ευνοϊκές συνθήκες ανάδυσης της μεγαλύτερης, εφικτής, κοινωνικής και προσωπικής ευτυχίας.